

DBUS – Društvo baletnih umetnikov Slovenije
Danica Dolinar in Tomaž Rode
Župančičeva 1
1000 Ljubljana

Datum: Ljubljana, 13.3.2026

DBUS – Društvo baletnih umetnikov Slovenije
Občni zbor DBUS, 28.3.2026

Zadeva: razprava o Dnevu slovenskega baleta

Pomen določitve Dneva slovenskega baleta – 3. oktober

V Sloveniji še nimamo uradno določenega datuma, na katerega bi vsako leto obeleževali Dan slovenskega baleta. Tak praznik bi imel izjemen simbolni, kulturni in strokovni pomen, saj bi omogočil sistematično ohranjanje spomina na začetke in razvoj baletne umetnosti na Slovenskem ter hkrati spodbujal njeno nadaljnjo rast, prepoznavnost in dostopnost širši javnosti.

Kot najustreznejši datum se ponuja **3. oktober**, saj ni vezan na rojstvo posameznega umetnika ali zgodovinske osebnosti, temveč na pomemben umetniški dogodek, ki zaznamuje rojstvo slovenskega baleta kot umetniške prakse. Takšna izbira se izogne morebitnim dilemam in daje poudarek umetnosti kot skupnemu kulturnemu dosežku.

Prelomnico v razvoju slovenskega baleta predstavlja baletna pantomima *Možiček*, ki jo je leta 1900 ustvaril dr. Josip Ipavec. Gre za prvo slovensko glasbeno delo, namenjeno koreografski postavitvi, zato jo upravičeno štejemo za pionirsko delo slovenske baletne glasbe. Z nastankom *Možička* lahko prvič govorimo o slovenski baletni glasbi in s tem tudi o začetkih slovenskega baleta kot samostojne umetniške zvrsti.

Poseben zgodovinski pomen ima **3. oktober 1912**, ko je bila baletna pantomima *Možiček* prvič izvedena na slovenskem odru s poklicnimi izvajalci v Slovenskem deželnem gledališču v Ljubljani. Uprizorjena je bila ob operi Pietra Mascagnija *Cavalleria rusticana* kot slavnostna predstava v počastitev godu cesarja Franca Jožefa I. Za ljubljansko občinstvo je bila ta uprizoritev razveseljiva novost in pomemben korak k razvoju baletne umetnosti v slovenskem prostoru. Tako lahko od *Možička* naprej že lahko govorimo o slovenski baletni glasbi in tudi o slovenskem baletu.

Določitev 3. oktobra za Dan slovenskega baleta bi tako simbolno obeležila začetek profesionalnega baletnega ustvarjanja pri nas ter izpostavila pomen domače glasbene in odrske dediščine. Hkrati bi ta dan lahko postal priložnost za predstavitve baletnih dosežkov, izobraževalne programe, gostovanja, nagrade in druge dogodke, ki bi povezovali ustvarjalce, ustanove in občinstvo.

Uradno priznanje Dneva slovenskega baleta bi prispevalo k utrjevanju nacionalne kulturne identitete, krepitvi zavesti o bogati plesni tradiciji ter spodbujanju novih generacij umetnikov. Tak praznik bi balet postavil ob bok drugim umetniškim zvrstem, ki že imajo svoje simbolne dneve, in poudaril njegovo pomembno mesto v slovenski kulturi.

Sklep občnega zbora Društva baletnih umetnikov Slovenije (DBUS) o določitvi 3. oktobra kot Dneva slovenskega baleta bi predstavljal pomemben prvi korak k uradnemu priznanju tega praznika. Za njegovo formalno uveljavitev pa bo potrebno pridobiti tudi soglasje obeh nacionalnih baletnih ansamblov ter nato pripraviti in vložiti uradni predlog pristojnim institucijam. Tak postopek bo zagotovil strokovno in reprezentativno podporo celotnega slovenskega baletnega prostora ter omogočil, da praznik zaživi kot skupna kulturna vrednota.

Zato je 3. oktober — dan prve profesionalne uprizoritve *Možička* na slovenskem odru — najbolj utemeljen, zgodovinsko relevanten in simbolno močan datum za obeleževanje Dneva slovenskega baleta.

Danica Dolinar

Tomaž Rode

V Sloveniji še nimamo uradnega datuma, na katerega bi vsako leto obeleževali Dan slovenskega baleta.

3. oktober, Dan slovenskega baleta

Možiček, prvi slovenski balet

Prelomnico v razvoju slovenskega baleta predstavlja baletna pantomima ***Možiček***. Doktor Josip Ipavec je leta 1900 z njo napisal prvo slovensko kompozicijo, ki je bila namenjena koreografski postavitvi, zato jo upravičeno lahko označimo za pionirsko delo slovenske baletne glasbe. Od *Možička* naprej že lahko govorimo o slovenski baletni glasbi in tudi o slovenskem baletu.

Prva izvedba *Možička* na slovenskem odru s poklicnimi igralci je bila **3. oktobra 1912** v Slovenskem deželnem gledališču v Ljubljani. Uprizorili so ga ob operi Pietra Mascagnija, enodejanki *Cavalleria rusticana* kot slavnostno predstavo v proslavo godu *Njega Veličanstva*, cesarja Franca Jožefa I. Za Ljubljančane je bila ta uprizoritev razveseljiva novost.

Danica Dolinar